

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

ONZE UITGAVEN.

DE VERBREKING VAN CONTRACTEN BINNEN HET VERDACHT TIJDVAK VOOR DE FAILLIET-VERKLARING EN ART. 434 PAR. 3. DER WET VAN 18 APRIL 1851.

RECHTSPRAAK.

Boetstraffelijke Rechtbank van Tongeren. — 9 December 1931. — Reglement op het verkeer. — Verschijnen van een kind achter auto. — Onvoorziene hindernis. Vrederecht Vilvoorden. — 29 September 1932.

Rechtbank van Koophandel te St-Niklaas (Waas). — 5 Juli 1932. — Faillissement. — Handelingen gedurende het verdacht tijdperk. — Last van bewijs. — Bewijs der staking van betalingen.

Rechtbank van Koophandel te St-Niklaas (Waas). — 26 Juli 1932. — Faillissement. — Betaling door mid-

del van koopwaren. — Teruggave der verkochte waren.

Rechtbank van Koophandel te St-Niklaas (Waas). — 11 Oktober 1932. — Faillissement. — Verboden betaling. — Verduiking onder den vorm eener vrijwillige verbreking van verkoop.

Werkrechersraad van Antwerpen. — Kamer voor bedienden. — 21 Sept. 1932. — Gezinsvergoeding. — Wet van 1 Oogst 1930. — Bevoegdheid. — Voorwaarden van toekennen der vergoeding voor broeders en zusters.

INGEZONDEN BIJDRAGEN.

BIBLIOGRAPHIE.

UIT DE PERS.

RECHTERLIJK LEVEN.

ONZE UITGAVEN

Heden begint de jaarlijksche « Week van het Vlaamsche Boek » en in al onze steden en dorpen wordt er een krachtig offensief ingezet om den verkoop van Vlaamsche boekwerken te bevorderen. In de uitstallingen onzer boekwinkels prijkt de weelde van het Vlaamsch letterkundig leven en de schat van onze jonge wetenschappelijke bedrijvigheid. Het is voor elken Vlaming een verblijdend en bemoeuwigend genot door de voortdurende uitbreiding van het Vlaamsche boekwezen den gestadigen groei te kunnen vaststellen van onze herlevende cultuur.

Zooals wij het aankondigden in het eerste nummer van dezen jaargang heeft ook het « Rechtskundig Weekblad » het zijne willen bijdragen tot het bevorderen van het Vlaamsch wetenschappelijk werk op juridisch gebied door het uitgeven van eene reeks rechtskundige werken, waarvan de eersten heden van de pers komen.

Dergelijke uitgave was er broodnoodig. Inderdaad, wanneer wij in ons land zeer talrijke firmas hebben die zich specialiseren in het uitgeven van Fransche juridische werken, heeft de schrijver van een Vlaamsch rechtskundig boek doorgaans de grootste moeite om een uitgever te vinden. Hoeveel Vlaamsche rechtsgeleerden verkiezen niet, juist om die reden, in het Fransch te schrijven. Hoeveel belangrijke werken gingen niet voor onze taal verloren, omdat de stellers ervan geen gelegenheid zagen ze in de Vlaamsche taal gedrukt te krijgen.

De uitgaven van het « Rechtskundig Weekblad » worden opgevat op de breedste basis. Er zullen werken in verschijnen zoowel van zuiver practischen als van zuiver theoretischen aard; alle meeningen zullen over de ruimste vrijheid beschikken en de eenige eisch die zal gesteld worden is wetenschappelijke degelijkheid.

Wij stellen ons ook als doel zoo spoedig mogelijk eene uitgave te bezorgen van den officieelen tekst der wetboeken, zoodra de commissie gelast met de vertaling haar werk zal beëindigd hebben.

Om onze plannen te kunnen verwezenlijken is het volstrekt noodig dat wij in de allereerste plaats zouden kunnen rekenen op den onvoorwaardelijken steun van al de abonnees van het « Rechtskundig Weekblad ». Het is een plicht voor alle Vlaamsche juristen in te schrijven op de werken die wij zullen uitgeven. Niettegenstaande deze op allerbest papier gedrukt

worden en aan hun typographische afwerking de meeste zorg besteed wordt zal hun prijs steeds uitermate laag zijn.

Het is blijkbaar dat er bij de groote massa niet de minste belangstelling voor juridisch wetenschappelijk werk bestaat en dat wij dus voor onze uitgaven haast uitsluitend aangewezen zijn op de Vlaamsche rechtsgeleerden. Om de uitgeverskosten te kunnen dekken is het dan ook vereischt dat elk van hen zich al de werken aanschaffe die wij zullen uitgeven, ook dan wanneer de behandelde stof niet valt binnen den kring hunner onmiddellijke belangstelling.

Het is slechts ten prijze van deze kleine opoffering, die elk zich dient te getroosten, dat wij in staat zullen zijn de Vlaamsche cultuur te verrijken met een belangrijke reeks degelijke wetenschappelijke werken op juridisch gebied.

Wij rekenen er stellig op dat elk onzer abonnees onmiddellijk de inschrijvingskaart die bij dit nummer gevoegd is, ingevuld zal willen terugzenden.

Heden verschijnen:

Mr René Victor: Het belang van de Nederlandsche wetenschap voor de algemeene rechtstheorie. (7,50 fr.)

M. Robert Van de Putte: Het begrip van het politiek misdrijf in het Belgisch recht (20 fr.).

Ter perse:

Mr René De Jongh: De wet betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen (lijvig boekdeel van 800 blz.).

Mr Herman Jacob: Het verzekeringscontract in het vergelijkend recht.

Mr Reinhold von Lennep: De verzekering tegen de werkloosheid in België.

DE REDACTIE.

VLAAMSCHE JURISTEN,

Gebruikt en verspreidt de Vlaamsche wetenschappelijke rechtsliteratuur.

Prof. M. A. KLUYSKENS: Beginselen van Burgerlijk Recht.

I. De Verbintenissen (2e druk).

II. De Erfenissen.

III. De Schenkingen en Testamenten.

Prof. M. N. GUNZBURG: Het Huwelijkscontract.

Prof. M. L. FREDERICQ: Beginselen van het Belgische Handelsrecht. I en II.

Prof. M. P. BELLEFROID: Dictionnaire Français-Néerlandais des termes de droit (3e druk).

De verbreking van contracten binnen het verdacht

tijdvak voor de Failliet-verklaring en art. 445

par. 3 der wet van 18 April 1851

De bepalingen van art. 445 der wet van 18 April 1851 op het Faillissement en de Bankbreuk, die betrek hebben op de resiliatie van contracten, luiden als volgt:

« Zijn nietig en zonder gevolg ten opzichte van den faillissementsboedel, wanneer zij gedaan werden door den schuldenaar sedert den datum, door de Rechtbank vastgesteld als zijnde deze der staking van betalingen, of binnen de tien dagen die dezen datum voorafgingen:

Alle betalingen van niet-ervallen schulden, hetzij in specien, hetzij door overdracht, verkoop, schuldvergelijking of andere, en alle betalingen van vervallen schulden, anders gedaan dan in specien of handelseffecten. »

Het is dus klaarblijkelijk het inzicht geweest van den Wetgever om alle inbetaling-geving te verbieden, d.z. deze betalingen waarbij aan den crediteur iets anders gegeven wordt dan dat waarop hij strikt genomen recht heeft. Zoo o.m. de betaling door verkoop of betaling in koopwaar, de overdracht van een schuldverdering, enz.

Betalingen die niet geschieden in specien of in handelseffecten zijn geen normale handelsdaden, en het is dan ook meer dan waarschijnlijk dat de schuldeischer die b.v. koopwaren in betaling heeft ontvangen kennis had van de financieele moeilijkheden waarin zijn schuldenaar zich bevond, en dat hij zich op deze wijze heeft willen bevoordeelen ten nadeele der andere schuldeischers.

Het principieel dat werd vooropgesteld, bij de redactie der art. 444, 445, 446 en vlg. dezer Wet, is de gedachte dat men het verdwijnen van het actief ten voordeele van enkele crediteuren moest beletten, en dat het beginsel der gelijkheid tusschen de schuldeischers voor alles zou beschermd worden door bepalingen, die alle handelingen, welke deze gelijkheid zouden storen, met retroactieve kracht zullen nietig verklaren.

Een der vormen van inbetaling-geving verboden door art. 445, par. 3 bestaat in de teruggave van koopwaren gedaan door den schuldenaar aan zijn crediteur ingevolge de vrijwillige verbreking van een verkoopcontract. Pand Belg. V^o Faillite 1035-39; Humblet: Traité des faillites n° 123; Beltjens: Droit Comm. III, 136; De Perre: Manuel du Curateur de Faillite n° 251; Lyon Caen et Renault: Traité de Droit Commercial, VII, 387 n° 362; Brugge 22 Nov. 1888, Pas. 1889, III, 103; Antwerpen 31 October 1863 P. A. 1864, I, 92; Antw. 6 Nov. 1863 en Antw. 24 Nov. 1863; id.; Verviers 13 Juli 1899, Pand. Pér. 1901, n° 1315; Antwerpen 5 Juli 1902, Pand. Pér. 1903, n° 203; Luik, 23 Jan. 1908, Pas. 1908, III, 348; Namen, 2 Mei 1929, Revue des faillites 1929, blz. 456).

Daar de Rechtspraak niet heelemaal eensgezind deze stelling bijtreedt komt

het er op aan een juiste classeering der gevallen te vinden, en daarom lijkt het mij wel eenigszins van belang een rationeel terminologie te gebruiken.

Het is Collin en Capitant (Cours élémentaire de Droit Civil Français; t. II, n° 148, uitg. 1932) die ons leert een onderscheid te maken tusschen « la résolution », de ontbinding, de vernietiging eener overeenkomst en « la résiliation », de verbreking ervan. Deze termen beantwoorden niet aan identieke rechtsbegrippen: er is ontbinding wanneer de eventuele gevolgen van de overeenkomst, samen met deze, vernietigd worden, en de partijen absoluut in hun vroegeren toestand worden hersteld; men spreekt echter van verbreking, wanneer de overeenkomst een begin van uitvoering heeft gehad, en de gevolgen welke de overeenkomst mocht hebben, niet worden uitgewischt. De verbreking stelt een einde aan de overeenkomst, maar vernietigt de reeds bestaande gevolgen niet.

Wanneer we de evolutie der Rechtsleer en der Rechtspraak nagaan, dan vinden we een paar arresten en vonnissen die een theorie bekrachtigen welke ook door Namur werd verdedigd. (Code de Commerce Révisé III, n° 1653).

Volgens deze theorie zou een vernietiging van contract niet als inbetaling-geving mogen aanzien worden, en diensvolgens niet vallen onder toepassing van art. 445, wanneer de aanstaande gefailleerde koopwaren had gekocht, mits betaling op contant, en niet in staat bleek te zijn aan zijn verplichtingen te voldoen. Indien de verkoper hem dan onmiddellijk aanmaant te betalen en hij nadien met hem overeenkomt om de verkochte koopwaar in hare totaliteit weer te nemen en den verkoop als niet-bestaande te aanzien, dan is er geen inbetalinggeving. (Luik, 5 Maart 1874; Pas. 1874, II, 285; Belg. Jud. 1875, p. 471; Antwerpen, 8 Jan. 1875, Jur. Anvers, p. 87; Antwerpen, 21 Nov. 1902, Journ. Trib. 1903, kol. 45).

In deze gevallen gaat het dus over de zuivere en eenvoudige vernietiging (« annulation », zooals Namur zegt van een contract, waarbij de overeenkomst nog geen begin van uitvoering heeft gekend, en dat nog geen rechtsgevolgen heeft gehad. De koopwaar is hier op contant betaalbaar, en niet op krediet noch bij middel van acceptaties; er is ook zuivere vernietiging van de overeenkomst en geen teruggave van een willekeurige hoedanigheid of hoeveelheid koopwaar, die niet overeenkomt met deze waarover het verkoopcontract loopt.

En daarom lijkt het onderscheid dat Collin en Capitant maakt tusschen vernietiging en verbreking wel van eenig gewicht bij deze toepassing. Ook de Rechtbank van Koophandel te St-Niklaas (Von-

nis van 26 Juli 1932, in dit nummer gepubliceerd) schijnt deze distinctie te aanvaarden.

Toch schijnt mij deze theorie, misschien billijkheidshalve, maar geenszins in principe te verdedigen: vermits de koper volstrekt eigenaar is geworden van de koopwaar, vanaf het oogenblik waarop de partijen het eens zijn over de zaak en den prijs, alhoewel de overeengekomen prijs nog niet werd betaald. Wanneer in geval van niet-betaling de koopwaar wordt teruggedgeven, dan wordt er een schuld, een verplichting uitgedoofd; er is een betaling in koopwaar, en diensvolgens zou art. 445 moeten van toepassing zijn.

Maar in alle andere gevallen, wanneer de schuldenaar zijn crediteur heeft betaald met koopwaren, zij het dan ook door teruggave van vroeger gekochte en niet-betaalde waren, bij vrijwillige verbreking van een verkoopcontract, moet art. 445 toepasselijk zijn, omdat hier maar al te duidelijk de bedoeling vooropzit: sommige creditoren te willen bevoordelen; of althans de mogelijkheid hiertoe bestaat.

Moest men een tegenovergestelde opinie aanvaarden dan zou art. 445 nooit van toepassing zijn, vermits in elke wederkerige overeenkomst het ontbindend beding van rechtswege mag ingeroepen worden (art. 1184 B.W.B.) en het zou dan ook aan elke schuldeischer vrij staan, in geval van niet-betaling, zijn koopwaar weer te nemen tot op den dag van de failliet-verklaring, hetgeen door de Wet uitdrukkelijk wordt verboden. (Jur. Port d'Anvers 6 Nov. 1864; Pand. Belges V^o Faillite 1039).

RECHTSPRAAK

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK VAN TONGEREN

9 DECEMBER 1931

Voorzitter: Ridder P. de Schaetzen
Pl.: Mr Albert en Mr Van Dessel

REGLEMENT OP HET VERKEER. — VERSCHIJNEN VAN EEN KIND ACHTER AUTO. — ONVOORZIENE HINDERNIS.

Een kind dat plotseling achter een auto uitkomt is voor den automobilist een onvoorzienbare hindernis. De automobilist die dit kind aanrijdt mag niet veroordeeld worden voor onvrijwillige slagen en verwondingen.

Cortjens B. P. en O. M. t/ Jans

Aangezien het spruit uit het onderzoek der zaak dat op 8-6-31 te Lanaeken Corstjens Leon, geboren den 28-9-21, het slachtoffer is geweest van een autoongeval in de volgende omstandigheden: Corstjens L. liep over de baan na het voorbijrijden van een auto en werd gevat door een auto in tegenovergestelde richting aankomende;

Aangezien het plotseling verschijnen van het kind van achter een auto welke hij kwam te kruisen, darstelt voor de betichte een onvoorzienbare hinderpaal, of die hij ten minste niet kon voorzien;

Aangezien hij dus niet kan aanzien worden als zich plichtig gemaakt hebbende aan de feiten hem ten laste gelegd;

Spreekt de Rechtbank den betichte vrij zonder kosten.

Verklaart de B. Partij ongegrond in haar eisch, wijst haar af en veroordeelt haar tot de kosten jegens den Staat.

NOTA. — Een overzicht van wat de rechtspraak beschouwt als onvoorzienbaar hindernis geven Golstein en Van Roye in hun *Traité Juridique et Pratique du Roulage*, n° 451, 452, 453. Zie verder: Brussel, 16-3-1932; Bulletin des Assurances, 45, p. 318; Luik, 24-3-1932; Bulletin des Assurances, 45, p. 345. H. J.

VREDEGERECHT VILVOORDEN

29 SEPTEMBER 1932

Vrederechter: M. R. Vlieberghs
Pl.: Mr J. De Clerck en Mr J. Nauwelaers

De erfdiensbaarheid genaamd «ladder-recht» vindt haren titel in de wet voor hetgeen de landelijke onroerende goederen betreft; ze is ook toepasselijk op de stedelijke onroerende goederen.

Aangezien aanlegger vraagt dat hem

Gewoonlijk trouwens aanziet de schuldeischer zelf de resiliatie van het verkoopcontract als een in-betaling-geving, als een schulduitdooving. Wat men in de praktijk zal weervinden in het feit dat de schuldenaar, op het oogenblik, waarop de koopwaar wordt teruggenomen, wordt gecrediteerd in de rekening-courant, waardoor de wissels die voor het bedrag der geleverde koopwaren in omloop werden gebracht, betaald werden.

Wanneer de Curator de vernietiging aanvraagt van de in-betaling-geving, moet hij niet bewijzen dat de schuldeischer op het oogenblik der betaling kennis had van de staking van betaling van gefailleerde: deze voorwaarde wordt niet vereischt voor de toepasselijkheid van art. 445. Omdat het uit het feit zelf reeds voldoende blijkt dat de schuldeischer deze staking van betaling kon vermoeden. (Brugge 22 Nov. 1888. Pas. 89, II, 103).

De schikkingen van art. 445 hebben een absoluut karakter en de Rechtbank heeft dus niet te oordeelen over de omstandigheden waarin deze handeling werd gesteld. Alle handelingen, opgesomd in art. 445 zijn van rechtswege nietig van het oogenblik waarop de vernietiging wordt aangevraagd, en het bewezen is dat zij gedaan werden gedurende het verdachte tijdvak.

In elk geval mag men aanvaarden dat art. 445 niet van toepassing is op de teruggave van goederen, wanneer de gefailleerde zelf door bedriegelijke middelen in het bezit was gekomen dezer koopwaren.

Willem MELIS.

door Ons toelating zou gegeven worden om op den grond van de drie verweerders te gaan ten einde den afsluitingsmuur te laten voegen, daar de verweerders hem deze toelating weigeren, niettegenstaande het aanbod om de gebeurlijke schade door deze werken veroorzaakt te vergoeden;

Aangezien de verweerders beweren in rechte te zijn deze weigering vol te houden, zich steunende op de omstandigheid dat hier spraak is van eene erfdiensbaarheid, dikwijls vernoemd onder den naam «ladder-recht», welke erfdiensbaarheid enkel door titel kan bewezen worden;

Aangezien artikel 31 van het Landwetboek van den eigenaar van een niet gemeene muur het recht toekent, voor onderhoud- en herstellingswerken, op den eigendom van zijn geboort te komen, dat dus de erfdiensbaarheid, waarvan sprake, haren titel vindt in de wet; dat verder de rechtspraak heeft bepaald dat deze erfdiensbaarheid toepasselijk is zoowel voor de stedelijke als landelijke onroerende goederen (Verbrek. 4 Oct. 1900. P. 1900, I, 357);

Aangezien de eisch van aanlegger dus mag aanzien worden als gegrond in de mate welke hierna wordt bepaald.

Om deze redenen:

Veroordeelen verweerders om aan aanlegger of aan de door hem aangestelde vakmannen toegang te verlenen op hunnen grond, ten einde de noodige werken van voltooiing aan den afsluitingsmuur te doen, welke werken nochtans niet langer dan vijf dagen mogen duren; zeggen dat, buiten vrijen toegang tot den muur, deze werken zullen geschieden op eene plaatsruimte gelegen tusschen de afsluiting en eene rechte lijn getrokken op den afstand van een meter van de afsluiting en gelijklopend met deze; verklaren dat de schade door verweerders ondergaan zal betaald worden door aanlegger, welke schade kan geschat worden door partijen zelve of door een deskundige door hen aangesteld; benoemen als deskundige, voor zooveel partijen geene minnelijke schikking treffen, den heer Verbelen, wonende te Vilvoorden, Andelothof, dewelke na eedaflegging of daarvan ontslagen door partijen, de schade door elk der verweerders ondergaan zal bepalen; verklaren verder dat de onkosten van gebeurlijke schatting zullen gedragen worden voor de helft door aanlegger en voor een zesde door elk der verweerders.

Veroordeelen verweerders tot de onkosten van het geding beloopende tot heden op honderd zeventien frank 50 centiemen.

Zeggen dat de kosten van uitvoering ten laste zullen zijn van de partij die ze zou veroorzaken.

Geven akte aan verweerders dat ze de zaak schatten op vijf honderd frank voor wat de bevoegdheid aangaat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS (WAAS)

5 JULI 1932

Referendaris: M. L. Thuysbaert
Pl.: Mr Willem Melis en Mr H. J. Elias
(loco Mr P. M. Orban)

FAILLISSEMENT. — HANDELINGEN GE-DURENDE HET VERDACHT TIJDPERK. — LAST VAN BEWIJS. — BEWIJS DER STAKING VAN BETALINGEN.

Het is de Curator die moet bewijzen dat hij die van den schuldenaar ontving of met hem handelde, binnen het verdacht tijdvak voor zijn in-faillissements-stelling, bewust was van de staking van betaling, indien hij de betaling, bij toepassing van art. 446 wil doen nietig verklaren.

Het feit dat een schuldenaar zijn creditoren bijeenroep ten einde van hen gemak van betaling te bekomen, is geen bewijs dat deze zijn betalingen heeft gestaakt.

Curator faillissement Weyers en Van Herwegen t/ Manufacture de Laines Filées

Gezien de dagvaarding van 26 Mei 1932, geregistreerd.

Aangezien de vraag strekt ten einde gedaagde zich te zien en hooren veroordeelen om de 5.000 fr. door haar ontvangen einde Februari 1932, terug te brengen in de massa van het faillissement, zich tevens te hooren veroordeelen tot de kosten, het vonnis uitvoerbaar te hooren verklaren bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg;

Aangezien aanlegger zijn eisch steunt op art. 446 der Wet van 18 April 1851;

Aangezien voorzied art. bepaalt dat al de betalingen, — andere dan deze bedoeld bij art. 445, — door den schuldenaar wegens vervallen schulden gedaan, en alle andere akten onder een bewarenden titel, welke hij na de ophouding der betalingen en voor het vonnis der faillietverklaring gedurende het verdacht tijdperk gemaakt heeft, kunnen worden nietig verklaard, doch slechts indien het bewezen is dat hij die van den schuldenaar ontving of met hem handelde, bewust was van de staking der betalingen;

Aangezien de last van dit bewijs rust op den aanlegger;

Aangezien het blijkt dat het faillissement Weyers en Van Herwegen uitgesproken werd bij vonnis van 19 April 1932, en den datum van de ophouding der betalingen teruggebracht werd op 19 October 1931;

dat verweerster, einde Februari 1932, van de heeren Weyers en Van Herwegen de som ontving van fr. 5.000,—, krachtens een provisioneel vonnis van de Rechtbank van Koophandel van dit rechtsgebied;

Aangezien een provisioneel vonnis definitief is voor het punt dat er in geregeld wordt (Pand. Belg. V^o Jugement provisoire n° 2);

dat hieruit volgt dat de betaling gedaan in uitvoering van een provisioneel vonnis eveneens ten definitieven titel geschiedt;

Aangezien, bijgevolg, zich enkel de kwestie stelt te weten of verweerster, einde Februari 1932, — tijdstip waarop zij de 5.000,— fr. in betaling ontving, — kennis had van de staking der betalingen in hoofde van gedaagden;

Aangezien de omstandigheden door aanlegger aangevoerd, waaronder het feit dat de heeren Weyers en Van Herwegen het inzicht hadden te kennen gegeven hun schuldeischers samen te roepen met het oog van hen zeker gemak van betalen te bekomen, wellicht van aard zijn om te doen aannemen dat verweerster moest veronderstellen dat de firma Weyers en Van Herwegen met moeilijkheden te worstelen had, maar dat zij daaruit niet onvermijdelijk moest afleiden dat voornoemde firma had opgehouden met betalen;

Aangezien zekere vrees of twijfel no-pens het betaalvermogen van een schuldenaar niet noodzakelijk de kennis insluit eener staking der betalingen met het karakter van algemeenheid zooals door art. 446 vereischt wordt;

Aangezien er, in onderhavig geval, omstandigheden voorhanden waren die veel-er moesten doen gelooven dat de heeren Weyers en Van Herwegen de gegronde hoop koesterden deze tijdelijke moeilijkheden te boven te komen;

dat immers den 17 Februari, zij den vooravond waarop de gewraakte betaling geschiedde, de raadsman van Weyers en

Van Herwegen aan verweerster de verzekering gaf dat het actief zijner cliënten het passief met 100.000 fr. overtreft;

Aangezien, in die omstandigheden, de gegrondheid niet is bewezen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige beslitselen verwerpende, verklaart den eisch ongegrond, wijst hem af, veroordeelt aanlegger q.q. in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS (WAAS)

26 JULI 1932

Referendaris: M. L. Thuysbaert
Pl.: Mr Willem Melis en Mr Edgar Maes

Curator faillissement Weyers en Van Herwegen q.q. t/ Tissage de Mouscron

FAILLISSEMENT. — BETALING DOOR MIDDEL VAN KOOPWAREN. — TERUGGAVE DER VERKOCHTE WAREN.

Art. 445 der Wet van 18 April 1851 is algemeen en bijgevolg toepasselijk op alle betalingen bij middel van koopwaren, daarin begrepen de vrijwillige verbreking van een verkoop door teruggave der verkochte waren.

Een andere opinie zou rechtstreeks indruischen tegen het principe dat ten grondslag ligt aan de Wet op de faillissementen: de gelijkheid die tusschen al de schuldeischers moet heerschen.

Gezien de dagvaarding van 6 Mei 1932, geregistreerd.

Aangezien de vraag strekt ten einde gedaagde zich te hooren veroordeelen om de 800 kg. katoen, waarvan sprake in de dagvaarding terug te brengen in de massa van het faillissement, en bij gebreke hieraan te voldoen binnen de acht dagen na het tusschen te komen vonnis, gedaagde zich te hooren veroordeelen om er de tegenwaarde van te betalen, zijnde 800 kg. katoen gefactureerd aan 15,50 fr. zijnde 12.400 fr.; zich tevens te hooren veroordeelen tot de kosten; bij bonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg;

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat gefailleerde einde December 1931 in gebreke is gebleven twee wissels te betalen, hun door gedaagde aangeboden, tot betaling van gedane leveringen; dat, ten gevolge dezer niet-betalingen, partijen overeenkwamen dat gedaagde een heveelheid koopwaren zou terugnemen;

Aangezien de verweerster, ten onrechte, beweert dat deze teruggave van koopwaren wettig is, en, diensvolgens, niet valt onder toepassing van art. 445 der wet op de faillissementen, deze verhandeling zijnde de vrijwillige verbreking eener overeenkomst en geenszins een in-betaling-geving;

Aangezien art. 445 der Wet van 18 April 1851 uitdrukkelijk en algemeen is en bijgevolg toepasselijk is op alle betalingen bij middel van koopwaren, daarin begrepen de vrijwillige verbreking van een verkoop door teruggave der verkochte waren;

dat gezien art. 445 de openbare orde aanbelangt; het niet kan geduld worden dat een schuldeischer aan de toepassing ervan zou ontsnappen, door het inroepen van art. 188 van het B. W., krachtens hetwelk het hem zou toegelaten zijn, binnen het verdacht tijdperk, onbetaalde koopwaren terug te nemen; (Pand. Belges, V^o faillite n° 1035 en 1039; Beltjens Droit Comm. D. III, n° 136; De Perre, Manuel du Curator de la faillite, 3^e uitgave, bl. 130, n° 276d; Brugge 22 Nov. 1888. Pas. 1889, III, 102; Antw. 5 Juli 1902. Pas. 1903, III, 75; Luik 23 Jan 1908. P. Anvers 1908, II, 157; Namen 2 Mei 1929, Revue des Faillites 1929, bl. 456);

dat, aangenomen dat, inzake, eenvoudige de vrijwillige verbreking eener overeenkomst plaats vond, rechtstreeks zou indruischen tegen het principe dat ten grondslag ligt aan de wet op de faillissementen: de gelijkheid die tusschen al de schuldeischers moet heerschen; (De Perre loc. cit., bl. 128, n° 269 II);

Aangezien de stelling van gedaagde des te min gegrond is dat, zooals de Curator te recht opmerkt, het niet gaat om de totale koopwaar geleverd in uitvoering van een bepaald contract, maar wel om een hoeveelheid katoen, voor een waarde van fr. 11.895,05, bedrag dat niet overeenkomt met de hoeveelheid geleverde waren;

Aangezien in die omstandigheden gedaagde dient veroordeeld te worden tot teruggave der koopwaar door haar teruggenomen of tot betaling der tegenwaarde ervan, 't zij fr. 11.898,05.

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord de heer de Cleene, Rechter-Commissaris in zijn verslag ter zitting voor de debatten, alle verdere of tegenstrijdige beslitselen verwerpende, veroordeelt gedaagde om de 780,2

kg. katoen terug te brengen in de massa van het faillissement, en bij gebreke hieraan te voldoen binnen de acht dagen na de beteekening van onderhavig vonnis, veroordeelt van stonde aan, voor alsdan, gedaagde, tot betaling aan aanlegger Q.Q. der som van 11.898,05 fr., verwijst gedaagde in de kosten;

verleent het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS (WAAS)

11 OCTOBER 1932

Referendaris: M. L. Thuysbaert
Pl.: Mr Willem Melis en Mr H. J. Elias
(loco Mr P. Veldekens, Brussel)

Curator faillissementen Weyers en Van Herwegen t/ Union Textile de Belgique

FAILLISSEMENT. — VERBODEN BETALING. — VERDUIKING ONDER DEN VORM EENER VRIJWILLIGE VERBREKING VAN VERKOOP.

Art. 445 der Wet op de faillissementen dient zoo te worden toegepast, dat eene door de Wet verboden betaling niet kan verdoken worden onder den schijn eener vrijwillige verbreking van den verkoop.

Gezien de dagvaarding van 28 Juni 1932, geregistreerd.

Aangezien de vraag strekt ten einde « gedaagde zich te hooren veroordeelen om de 2.000 kg. katoen, die zij, in de eerste helft der maand Februari 1932, heeft teruggenomen, terug te brengen in de massa van het faillissement, en, bij gebreke hieraan te voldoen binnen de acht dagen na het tusschen te komen vonnis, gedaagde zich te hooren veroordeelen er de tegenwaarde van te betalen, zijnde de sam van fr. 29.967,75; zich tevens te hooren veroordeelen tot de kosten; bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg »;

Aangezien de vraag gesteund is op art. 445 der wet op de faillissementen;

Aangezien verweerster, ten onrechte, tegenwerpt dat, in zake, geen kwestie is van betaling maar van resolutie van een contract, met aangaan van een nieuwe verbintenis, en dat, bijgevolg, art. 445 niet van toepassing is;

Aangezien art. 445 der wet van 18 April 1851, van rechtswege nietig verklaart: alle betalingen anders dan in geld of in handelseffecten gedaan binnen het verdacht tijdperk;

Aangezien de koopwaren, waarover betwisting, bij de levering aan gefaalden, eigendom zijn geworden van deze laatste, dewijl de verkooper nog slechts schuld-eischer bleef van den prijs dezer waren;

Aangezien daaruit volgt dat de schuld-eischer die teruggave eischt van al of een deel der aldus geleverde waren, in werkelijkheid betaling bekomt eener vervallen schuldvordering;

Aangezien de omstandigheden der zaak deze zienswijze bevestigen;

dat, immers, blijkt dat, na de terugzending der kwestieuse koopwaren op 15 Februari 1932, de gefailleerde firma gecrediteerd werd voor een bedrag van 29.967,75 fr., waardoor de wissels die voor het bedrag der geleverde koopwaren in omloop waren gebracht betaald werden;

Aangezien de Rechtsleer zoowel als de gevestigde Rechtspraak beslissen dat art. 445 der wet op de faillissementen zoo dient toegepast te worden dat eene door de wet verboden betaling niet kan verdoken worden onder den schijn eener vrijwillige verbreking van den verkoop. (Pand. Belges, V^o Faillite 1035-39; Humblet: *Traité des Faillites* n° 123; Beltjens *Droit Comm.* III, n° 136; De Perre: *Manuel du Curateur de Faillite* n° 251; Lyon, Caen et Renault: *Traité de Droit Commercial* VII, 387, n° 362; Brugge 22 Nov. 1888. Pas. 1889 III, 103; Handelsrechtb. Verviers 13 Juli 1899. Pand. Pér. 1901, n° 1315; Antwerpen 5 Juli 1902. Pand. Pér. 1903, n° 203; Luik, 23 Jan. 1908. Pas. 1908 III, 318; Namen, 2 Mei 1929, *Revue des faillites* 1929, bl. 456 met Nota van R. Engel);

dat, aannemen dat, in zake, eenvoudig resolutie eener overeenkomst plaats vond, zooals gedaagde beweert, in feite zou neerkomen op het verbreken, in voordeel van verweerster, van de gelijkheid tusschen de schuldeischers welke ten grondslag ligt aan de Wet op de faillissementen;

Aangezien, diensvolgens, verweerster dient veroordeeld te worden tot teruggave der koopwaren door haar teruggenomen of tot betaling hunner waarde, hetzij fr. 29.967,75;

dat, als gevolg dezer teruggave of betaling, de schuldvordering van verweerster met een gelijk bedrag hoeft vermeerderd te worden, zoodat zij zal gebracht worden op fr. 58.283,50;

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer De Cleene, Rechter-Commissaris in zijn verslag, ter zitting, voor de debatten, alle verdere of tegenstrijdige besluitselen verwerpende, veroordeelt verweerster om de kwestieuse 2.000 kgr. katoen terug te brengen in de massa van het faillissement, en bij gebreke hiervan te voldoen binnen de acht dagen na de beteekening van onderhavig vonnis, veroordeelt verweerster, van stonde aan voor alsdan, om er de tegenwaarde van te betalen, zijnde fr. 29.967,75;

zegt dat gedaagde, mits teruggave of betaling dezer koopwaar, zal opgenomen worden in het gewoon passief der faillissementen Weyers en Van Herwegen, voor de som van 58.283,50 fr.;

verwijst gedaagde in de kosten;

verleent het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

WERKRECHTERSRAAD VAN ANTWERPEN

KAMER VOOR BEDIENDEN. — 21 SEPT. 1932

Voorzitter: M. Dieltiens
Bijzitter: Mr Vlietinck
Pl.: Mr Storms (Brussel)

GEZINSVERGOEDING. — WET VAN 1 OOGST 1930. — BEVOEGDHEID. — VOORWAARDEN VAN TOEKENNING DER VERGOEDING VOOR BROEDERS EN ZUSTERS.

De Werkrechtseraden zijn uitsluitend bevoegd om de geschillen te berechten tusschen de verrekassen en de belanghebbende werknemers. De werknemer moet bewijzen dat hij zijne broeders en zusters werkelijk onderhoudt, zoo hij het voordeel inroep van de wet van 1 Oogst 1930.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Henri Verhulst in dato van 29 Augustus 1932, strekkende tot betaling eener som van fr. 150 ten titel van gezinsvergoeding voor de maanden Mei en Juni 1932, aan fr. 75 per maand, met de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings;

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de poging tot verzoening ter zitting aangewend vruchteloos is gebleven;

Aangezien verweerster aanvoert dat de eisch tegenover haar niet ontvankelijk is om reden dat de verrekassen enkel handelen als lasthebster van den werkgever en dat, volgens de regels der lastgeving alle gedingen vanwege derden tegen den lastgever moeten ingespannen worden;

Aangezien echter de verrekassen door de wet van 4 Augustus 1930 op de gezinsvergoedingen aanschouwd worden niet enkel als lasthebsters van den werknemer, maar als kontrakteerende partij (art. 5 en 1);

Aangezien als logisch gevolg de wet gezeide organismen berechtbaar verklaart door de Werkrechtseraden, vermits, luidens artikel 38, deze rechtsmachten uitsluitend bevoegd worden verklaard om de geschillen te slechten tusschen de verrekassen en de personen aan wie de vergoedingen verschuldigd zijn of moeten betaald worden;

Ten gronde:

Aangezien de eisch gesteund is op artikel 22 der gezeide wet en op de bewering dat tegenstrijdig met de opvatting van verweerster, er geen voorwaarden of modaliteiten vereischt zijn voor de toekenning der gezinsvergoeding aan de arbeiders ten gunste hunner jonge broeders en zusters, wanneer deze dit voordeel reeds niet genieten om reden van den arbeid van vader of moeder;

Aangezien de tekst dezer wettelijke beschikking, op zich zelf genomen, de noodzakelijkheid uitsluit der voorwaarde dat hij die het voordeel dier beschikking inroept het bewijs moet leveren dat hij zijn jonge broeders en zusters te zijnen laste heeft;

Aangezien echter dit artikel moet uitgelegd worden in verband met de andere artikels der wet en namenlijk met de wettelijke bedoeling der wet;

Aangezien uit de teksten en uit de voorbereidende werken klaar gebleken is dat de wetgever voor doel heeft gehad de instelling der gezinsvergoeding in het leven te roepen als maatschappelijke dienst ten gunste der arbeidersgezinnen om reden der te hunnen laste zijnde kinderen en

zulks ten einde ze te helpen in het dragen van dien last, het is te zeggen van het onderhoud en van de opvoeding der kinderen;

Aangezien het volstaat de verklaring aan te stippen genomen uit de parlementaire bescheiden (Kamer 1925-1926, n° 185) naar welke de memorie van toelichting der wet van 1930 verzendt (Parlem. Bescheiden, Kamer 1929-1930 n° 21): dat « het van algemeen belang is voor de ouders het middel te vergemakkelijken hunne kinderen te voeden en op te brengen; de kroostrijke gezinnen die schaarscher en schaarscher worden lijden door de ontoereikendheid hunner inkomsten in vergelijking met de gezinnen met weinig kinderen. Het wordt dringend noodig hun middelen te verzekeren in verhouding tot hunne lasten »;

Aangezien deze zienswijze gedeeld wordt door den schrijver (M. Basyn) der voorrede van het commentaar van den Heer G. Heyman, zeggende dat de bedoeling is geweest eene vergelijking — of liever een evenwicht — te scheppen tusschen gezinslasten en bezoldiging (zie ook gezegd commentaar n°s 6 en 50) zoodat in den geest van den wetgever de kinderlast als de juridische oorzaak der gezinsvergoeding dient te worden aanzien;

Aangezien eindelijk de voorwaarde dat de kinderen werkelijk ten laste wezen van hem die de vergoeding vraagt, uitdrukkelijk vermeld wordt in artikel 19 (kinderen onbekwaam tot den arbeid) en in artikel 49, 2° het geval voorziende van artikel 22;

Aangezien de eenige betwiste feitelijke omstandigheid het bestaan is der meermaals vermelde voorwaarde in het huidige geval, namenlijk het ten laste zijn van den belanghebbenden werknemer van de berechtigde broeders en zusters;

Aangezien in zulk geval het wettelijk vermoeden niet kan ingeroepen worden, volgens welk wanneer het de ouders geldt de kinderen te hunnen laste zijn (B. W. 205);

Om deze redenen:

De Werkrechtseraad, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart den eisch ontvankelijk en alvorens te beslissen nopens den grond, machtigt aanlegger te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen:

« Dat zijne in de daging bedoelde drie jongere zusters gedeeltelijk op geheel te zijnen laste zijn geweest gedurende de maanden Mei en Juni 1932. »

Voorbehoudt het tegenbewijs aan verweerster door dezelfde middelen van recht. Voorbehoudt de kosten.

NOTA. — Contra, Werkrechtseraad van Hasselt, 1 Augustus 1932. R. W., 2° Jaargang. Kol. 103.

Ingezonden Bijdragen

RECHT IN TCHEKO-SLOVAKIJE

Na den wereldoorlog, bij de verbrokkeling van de Donau-monarchie, werden de Oostenrijksche Kroonlanden, Bohemen, Moravië en Silezië, met Slowakije in één staatsverband vereenigd: de republiek Tsjechoslowakijë. Hierbij gevoegd werd nog een schilfer van Duitsch gebied, het Hultschinerland.

Evenals Polen was Tsjechoslowakijë bij zijn ontstaan verplicht, het in deze verschillende gebieden geldende recht te recipiëren. Zoo kwam het dat er in dit betrekkelijk kleine land tegelijk drie rechtssystemen van kracht waren.

In 1920 werd het Hultschinerland aan het regime der Kroonlanden onderworpen, waarvan het gevolg was dat van dit oogeblik af nog slechts twee systemen naast elkander stonden, het Oostenrijksche van toepassing in Bohemen, Moravië en Silezië, en het Hongaarsche van toepassing in Slowakijë.

Bij deze dualiteit is het tot heden in Tsechoslowakijë gebleven, zoowel op civielrechtelijk, strafrechtelijk, procesrechtelijk gebied als op dit van het handelsrecht. In deze beide rechtssystemen was de ontwikkelingsgang van het privaatrecht, niettegenstaande de invloed van het Justiniaansche en het kanonieke recht zich gelijkelijk had doen gelden, geenszins een eendere geweest, al kan men niet spreken van aanzienlijke afwijkingen, hetzij dan op het gebied van het persoonrecht en het erfrecht.

Van meet af is echter bemerkbaar de inwerking, ook op juridisch gebied, van de stuwende factor in het Tsjechische openbare leven, de unitaire staatsidee. Wat elders een internationaal aspect heeft, de eenmaking van verschillende rechtssystemen, krijgt hier een nationaal aspekt. Men wil de dualiteit opheffen in één wetgeving

in één taal, de Tsjechische taal. Inderdaad uitte deze dualiteit zich in de talen van minderheden in het rijk, het Duitsch en het Hongaarsch. Het is duidelijk dat hierbij werd afgeweken van het standpunt van de eerbiediging van het recht der volkstalen, door Masaryk zelf voorgestaan als een uitvoeisel van de democratie in zijn memorandum uit 1918, dat het Tsechische rijk inluidde, « The New Europe »: merkwaaardige replek in Tsjechoslowakijë van de eerste ontwikkelingen van de Fransche Revolutie op taalgebied, van de taalvrijheid der Constituante naar den taaldwang der Conventie, die in Europa de unitaire nationale strevingen heeft voorbereid.

De realistische zin van de Tsjechen uit zich in het door deze gedachte gedragen ontwerp van Burgerlijk Wetboek, waar dit ontwerp den grondslag behoudt van het Oostenrijksche Burgerlijk Wetboek van 1811. Wat de Tsjechen van hun tegenstanders konden gebruiken, hebben zij altijd zakelijk overgenomen en zoo ook hier. Het Oostenrijksche Burgerlijk Wetboek geniet een internationale faam om zijn voorbeeldige formuleringen: « das Denkmal einer Mustergültigen Gesetzessprache » wordt het door de Duitschers genoemd, terwijl prof. Lévy-Ullmann het als « le plus romain de tous les codes » bestempelt.

Het thans verschenen ontwerp van Burgerlijk Wetboek, dat met zijn 1353 artikelen door beknoptheid uitmunt, vertoont de methode van het wetboek van 1811: men liet echter de inleidende definities die dit wetboek bevatte met recht terzijde, maar behield de indeeling, personenrecht, vermogenrecht, algemeene bepalingen.

Ook een afdeling, houdende grondbeginselen van het internationale privaatrecht, is, en dit is opmerkelijk, opgenomen in dit Ontwerp.

De materiele inhoud der voorschriften bleef meestal wat hij was. Waar hij werd gewijzigd gebeurde dit aan de hand van vaststaande jurisprudentieele konstrukties.

Enkele kenmerkende trekken mogen hier worden aangestipt. Zoo wordt in dit Ontwerp het burgerlijke huwelijk verplicht gesteld, waar naar het bestaande recht de keuze wordt gelaten tusschen het burgerlijke en het kerkelijke huwelijk. Naast de vaderlijke macht komt binnen zekere grenzen een moederlijke macht te staan, die zich in het bijzonder doet gelden als de vaderlijke macht door dood of eenige andere oorzaak wordt uitgescheid; bij het overlijden van den vader heeft de moeder het recht zich als voorgedes te doen aanstellen. Het Ontwerp beschouwt de schenking ter zake van overlijden als een gift onder voorwaarde dat de begiftigde den schenker overleeft en past er de regelen van het legaat op toe, indien de gever zich het recht van herroeping niet heeft ontzegd, de regelen van de schenking echter wanneer de gever aan het recht van herroeping heeft verzaakt. In het Verbintenissenrecht komen nieuwe regelingen voor van de collectieve overeenkomsten en van de makelaarsovereenkomst. In het Zakenrecht wordt ingevoerd het onderscheid tusschen vervangbare en onvervangbare zaken, naast het reeds bestaande onderscheid tusschen verbruikbare en onverbruikbare zaken.

In de beweging der Napoleonistische Codificaties is het Oostenrijksche Wetboek van 1811 een schakel geweest. Bij dit complex sluit nu ook aan het Tsjechische Ontwerp dat op dien Codex steunt en mede hieraan ontleent het voor het vergelijkende recht zijn bijzonder belang.

H. J.

Bibliographie

ANDRE GROS: *Survivance de la raison d'état*. Voorrede van H. Berthélemy. 390 blz. Parijs, Dalloz, 1932.

De merkwaaardige rechtspraak van den Conseil d'Etat in Frankrijk, die een van de belangrijkste fenomenen is op het gebied der evolutie van het recht, is in de laatste jaren aanleiding geweest tot het verschijnen van een heele reeks zeer hoogstaande rechtsgeleerde werken. Buiten de beroemde algemeene werken over staatsrecht en bestuursrecht hebben Duez, Waline, Alibert, Appleton, Welter en nog zooveel anderen belangrijke monographiën gewijd aan de talrijke vraagstukken die zich voordoen op het gebied der administratieve rechtspraak en der aansprakelijkheid van het overheidsgezag.

Thans komt André Gros dit hoofdstuk van het Fransche staatsrecht verrijken met eene studie die een gebied beploegt dat tot nog toe in groote mate braak was blijven liggen. Inderdaad, hoever de rechtspraak van den Franschen staatsraad ook moge gevorderd zij, welke belangrijke waarborgen zij ook moge bieden voor de bescherming der belangen van de individuen, toch is er in deze rechtspraak nog een belangrijk domein dat niet bestreken wordt door de principie-

pen der verantwoordelijkheid van het gezag en waarin het staatsbestuur vrij blijft naar willekeur te handelen zonder in eenige mate gehouden te zijn aan eenige verantwoordelijkheid. Dit is het domein van hetgeen men gewoonlijk noemt « les actes de gouvernement », die volgens de bestaande rechtsleer en rechtspraak ontsnappen aan het toezicht van de Conseil d'Etat.

De studie van dit voorbehouden gebied, van dit overblijfsel van het oude staatsabsolutisme is zeer belangrijk om meer dan een reden. Eerst en vooral bevinden we ons hier op het strijdveld waar het oude beginsel der volledige onverantwoordelijkheid van het staatslichaam meer en meer wordt teruggedrongen door de nieuwere gedachten die streven naar een volstrekte heerschappij van het recht over alle hoegenaamde daden der overheid en het heeft dan ook groote betekenis de stellingen van de strijdende krachten nauwkeurig te verkennen om ons in eenige mate rekenschap te kunnen geven van wat de toekomst brengen zal. Doch het onderzoek van dit grensgebied geeft vooral gelegenheid ons meer nauwkeurig rekenschap te geven van het wezen zelf der administratieve rechtspraak en brengt ons heel wat licht betreffende de evolutie van een der belangrijkste hoofdstukken van het hedendaagsche staatsrecht.

Schrijver schetst eerst en vooral in zijn werk de historische ontwikkeling van de theorie der « actes de gouvernement ».

Wanneer de Fransche omwenteling gebroken had met het koninklijk absolutisme zien we het Fransche Keizerrijk een nieuw Cesarisme huldigen dat nochtans geen enkel van de leuzen der omwenteling verloor, en het is dan ook Napoleon die de Staatsraad in het leven riep waarvoor hij het advies zal inwinnen om te beslissen over de rekwesten van zijn onderhoorigen betreffende de handelingen van de openbare diensten. Die Staatsraad ontwikkelt zich stilaan in den loop der 19de eeuw tot een werkelijk rechtsprekend lichaam, dat echter in den beginne eerst tot in 1849 en nadien tot in 1872 het karakter bewaarde van « justice retenue ». De beslissing van den Conseil d'Etat bleef een advies en het was de uitvoerende macht die uiteindelijk besliste.

Zonder dat eenigen tekst desaangaande zulks had voorgeschreven beperkte de staatsraad spontaan de gevallen die aan zijn oordeel onderworpen mochten worden en verklaarde hij zich onbevoegd in alle omstandigheden waarbij de handeling van de bestuurlijke lichamen uitsluitend door politieke beschouwingen waren gedreven.

Het eventuele veto van het Staatshoofd maakte deze houding noodzakelijk. De handelingen der overheid werden dus niet onderscheiden naar een objectief criterium, doch wel naar de motieven die ze hadden ingegeven en elke welkanige bestuurshandeling kon aan de bevoegdheid van den Staatsraad ontsnappen, zoodra een politiek motief eraan ten grondslag lag.

Bij de hervorming van den staatsraad in 1849 waarbij gebroken werd met het systeem der teruggehouden rechtspraak, werd nochtans het bekend art. 47 uitgevaardigd waarbij de Minister van Rechtswezen gemachtigd wordt de zaken hangende voor den staatsraad aan de beslissing van dit kollege te onttrekken, artikel waarvan de inhoud ook in de wet van 1872 werd herhaald.

Er bestaat dus een gebied dat niet bestreken wordt door de administratieve rechtspraak. Welke zal de natuur ervan wezen en hoe zal men nauwkeurig de scheidslijn trekken tusschen de gevallen die al of niet door den conseil d'état kunnen beoordeeld worden? Laferrière en de geleerden die na hem over het onderwerp geschreven hebben bepalen zich bij het geven eener opsomming van de uitgesloten gevallen en zij diepen het wezensonderheid niet uit dat deze gevallen kenmerkt tegenover diegenen die onderworpen zijn aan de gewone bevoegdheid van den Raad.

Schrijver heeft zich als taak gesteld doorheen heel de rechtsleer die betrekking heeft op de administratieve rechtspraak en doorheen de jurisprudentie van den Conseil d'Etat, het juiste onderscheid na te speuren. Het blijkt uit dit onderzoek dat in feite als « actes de gouvernement » beschouwd worden: de handelingen van de uitvoerende macht in betrekking met de wetgevendes, de kamers, de decreten betreffende den staat van beleg, de beslissingen waardoor de Voorzitter der Republiek zijn genaderecht uitoefent, de oorlogsdaden, de diplomatieke handelingen en de decreten betreffende de gezondheids politie.

Schrijver onderzoekt nu achtereenvolgens al deze gebieden en hij gaat na of in de menigvuldige arresten die hij aanhaalt en commenteert en die een merkwaardige bloemlezing vormen uit de rechtspraak van den Franschen Staatsraad, een objectief criterium kan gewonnen worden om de « actes de gouvernement » te bepalen en nauwkeurig te omschrijven. Het blijkt spoedig dat zulks wetenschappelijk volstrekt niet mogelijk is en dat de geijkte term waaronder men de verschillende handelingen die aan het toezicht van den staatsraad ontsnappen wenscht te groepeeren, niet beantwoordt aan eenig juridisch vast begrip. Er wordt door schrijver aangegevoerd hoe trouwens op verschillende van de hierboven genoemde gebieden van « actes de gouvernement » gewaagd wordt waar deze bepaling volstrekt niet past.

Zoo bv. voor wat betreft de beslissingen van het Staatshoofd betreffende de volksvertegenwoordiging. Deze handelingen ontsnappen aan de bevoegdheid van den Staatsraad niet om reden dat ze een specifieke politieke bedrijvigheid vertegenwoordigen, maar wel omdat door den historischen groei van het Fransche staatsleven het publiek recht, vol revolutionairen achterdocht tegen de rechterlijke macht, het toezicht der grondwettelijke bedrijvigheid van het Parlement uitsluitend heeft willen toevertrouwen aan de volksvertegenwoordiging zelve, als emanatie der volkssoevereiniteit en geenszins aan eenig rechterlijk toezicht.

Dit onderzoek geeft aan den schrijver gelegenheid stelling te nemen tegen de leer van Duguit die op dat gebied het beginsel ontwikkelt der politieke handeling.

Het onderzoek naar het genaderecht dat eveneens aan het toezicht van den Staatsraad ontsnapt, brengt er schrijver toe ons een zeer subtiel ontleding te geven van dit zeer bijzonder feit dat de uitvoering van een rechterlijke beslissing ongedaan kan gemaakt worden door den wil van het staatshoofd, en hij onderzoekt de meeningen van Jèze en Barthélemy, die in het genaderecht een rechtsprekende handeling zien tegen-

over deze van Hauriou die uitsluitend het genaderecht indeelt bij de administratie. Gros rangschikt zich bij de tegenstanders van de juridictionnele opvatting en ziet op grond van sociale motieven in het genaderecht een traditioneel voorrecht van het staatshoofd dat geenszins onder toepassing valt van de leer der « actes de gouvernement ».

In het hoofdstuk dat handelt over de internationale diplomatiek deelt schrijver beschouwingen mede over het befaamd arrest Couitéas, dat een keerpunt geweest is in de rechtspraak van den Franschen Staatsraad. Het is op dit gedied der internationale betrekkingen, betoogt schrijver, dat de oude stelling van het politiek motief zich heeft gehandhaafd en dit is het eenig domein waar werkelijk de « actes de gouvernement » bestaan, en waar we dus onbetwistbaar het overblijfsel vinden van de oude teruggehouden rechtspraak uit den tijd van het absolutisme.

Na aangevoerd te hebben dat de administratieve beslissingen op het gebied van het gezondheidswezen meer en meer binnen den kring van de administratieve rechtspraak betrokken worden, toont schrijver aan dat hier ook de theorie der « actes de gouvernement » volledig schipbreuk heeft geleden.

Het merkwaardige vooral in het boek van Gros is zijn besluit betreffende de heden ten dage geldende leer in het Fransche staatsrecht, die, naar zijn overtuiging, veroordeeld is te verdwijnen. Hij geeft ons een fijne en toch zeer nauwkeurige onderscheiding tusschen het recht van de administratie om te beslissen over de wenselijkheid eener bestuurlijke handeling, welk domein haar soeverein blijft voorbehouden, en de uitvoering der wet waarin ze op elk gebied in de meest volstrekte mate dient onderworpen te blijven aan rechterlijk toezicht.

Bij het aannemen van dit criterium worden volledig alle anachronismen die thans nog voortwoeren in de staatsleer als overblijfsels der verouderde hegemonie van de politiek over het recht uitgeschakeld.

Na deze schitterende uiteenzetting geeft schrijver een overzicht van de geldende systemen der administratieve rechtspraak in de naburige landen, vooral met het oog op de bestuurlijke handelingen die onttrokken zijn aan de administratieve rechtspraak, en hij handelt achtereenvolgens over de bevoegdheid van het hoogste Rijks-gerecht te Leipzig en het Hoog Grondwettelijk Hof in Duitschland, over den toestand zoals hij zich voordoet in het Oostenrijksch en in het Engelsch recht en eindelijk over de inrichting der administratieve rechtspraak in de Vereenigde Staten, in Italië en in Spanje.

Na deze prachtige synthese die een volledig overzicht geeft van den tegenwoordigen staat van dit belangrijk vraagstuk, in de bijzonderste naties, verbindt schrijver de besluiten die hij gewonnen had in het eerste gedeelte van zijn werk met de algemeene strekking die valt waar te nemen in de buitenlandsche rechtspraktijk.

Het doel dat nagestreefd dient te worden is de verdwijning van de laatste pogingen die thans nog gedaan worden om de overblijfsels van bestuurlijke willekeur te handhaven.

Het beginsel dient te zijn « administrer librement mais légalement ». De opportuniteit van de bestuurlijke handeling is het voorbehouden domein van de uitvoerende macht, doch al wat eenigszins betrekking heeft op de wettelijkheid van de bestuurlijke handeling dient aan de rechtspraak onderworpen. Het overleven van de « raison d'état » dat we thans nog vaststellen in de administratieve rechtspraak, spruit voort uit het feit dat enerzijds de staatsraad in vele gevallen wel vonnist over de opportuniteit, en van den anderen kant zeer dikwijls niet durft ingrijpen op het gebied der wettelijkheid.

Het is de verwisseling van beide domeinen die de onvolmaaktheid van de Fransche administratieve rechtspraak veroorzaakt.

André Gros besluit zijn werk met den nadeeligen invloed aan te wijzen welke de gedachte der staatssoevereiniteit in het internationale recht veroorzaakt op het rechterlijk toezicht der administratie. Volgens de heerschende leer is nog steeds het individu geen subject van het internationale recht en wordt het niet toegelaten tot de internationale rechtsprekende lichamen. Daarentegen komt thans de rechtstheorie op en wel op dusdanige wijze dat het onmogelijk is dat de rechtspraktijk haar niet op dezen weg zou volgen. Wanneer eenmaal hierin verandering zal zijn gekomen zal ook voor wat de internationale betrekkingen betreft, de laatste « survivance de la raison d'état » verdwenen zijn.

Het boek van Gros is rijk aan gedachten en rijk aan gegevens en het zou door ieder die zich met het staatsrecht bezig houdt, dienen gekend te zijn. Wij kunnen er slechts het besluit uit trekken dat wanneer men vaststelt hoe in Frankrijk en ook in de andere landen zoozeer gestreefd wordt naar de volmaaktheid voor wat betreft het gerechtelijk toezicht over de administratie, men des te nijpender het gemis voelt dat in ons land bestaat op dit gebied. René VICTOR.

Uit de Pers

In alle landen is er eene strekking waar te nemen om het aantal magistraten te beperken en talrijke kleinere rechtbanken af te schaffen. In Nederland wordt desaangaande een recent wetsvoorstel druk besproken. Te dezer gelegenheid verscheen in « Het Weekblad van het Recht » het hiernavolgend artikel betreffende de afschaffing en wederoprichting van rechtbanken in Frankrijk.

AFSCHAFFING EN WEDEROPRICHTING VAN RECHTBANKEN IN FRANKRIJK

Het rapport Welter stelt voor van de 21 in ons land overgebleven rechtbanken er nog 6 op te heffen, te weten die te Winschoten, Zutphen, Tiel, Roermond, Alkmaar en Dordrecht. Nu een dergelijk denkbeeld door een officieele commissie is ter tafel gebracht, kan het zijn niet hebben eens na te gaan welke ervaring men in Frankrijk heeft opgedaan met het opheffen van rechtbanken, hoe men aldaar op de dwalingen zijns weegs is teruggekeerd en hoe men in Frankrijk desalniettemin heeft weten te voorkomen, dat niet voldoende productieve functies in stand zouden blijven of weder zouden worden hersteld.

In 1926 had de Fransche regeering tijdelijk

buitengewone bevoegdheden verkregen om tot de noodige bezuinigingen te komen. Zij maakte daarvan gebruik o.a. door het opheffen van de tribunaux d'arrondissement. In de plaats daarvan kwamen departementale rechtbanken. In sommige departementen, welke meerdere belangrijke centra bevatten, kreeg het tribunal départementaal een « section » in elk der 2 of 3 centra; met andere woorden: Onder theoretische doorvoering van het beginsel van één rechtbank per departement werd daarvan voor enkele belangrijke departementen afgeweken.

Enige jaren heeft Frankrijk onder deze nieuwe rechterlijke indeeling geleefd. De oppositie groeide echter snel. Anderzijds was men bevreesd voor de kosten, indien men geheel tot de vroegere organisatie terugkeerde. Het resultaat van een en ander was de wet van 22 Aug. 1929, gewijzigd door de wet van 16 Juli 1930, bij welke wet men voor een groot deel terugkwam op de in 1926 getroffen maatregelen. De redenen, waarom men op deze maatregelen meende te moeten terugkomen vindt men geresumeerd in de rede hierover in het Fransche parlement gehouden door Abel Gardey, voorzitter van de commissie van rapporteurs. Wij ontleenen hieraan het volgende citaat:

« De l'avenir de nos petites villes, de leur prestige, de leurs traditions, de leurs intérêts, il a été fait peu de cas. Elles ne méritaient pas d'être ainsi privées brusquement de ce prétoire autour duquel il existait, nous le savons bien, un rayonnement salutaire de forces spirituelles. La défense de nos provinces et de la terre française avait là des points de résistance solides et éprouvés. »

« C'est pour des économies, prétend-on, que ces sacrifices ont été imposés. Ou sont donc ces économies? L'aménagement des tribunaux départementaux, le transport des archives ont été dispendieux. D'une façon permanente, il existe un accroissement de dépenses pour le Trésor et pour les justiciables du fait de l'augmentation des taxes, des frais de transport des témoins, des experts. Le nombre des affaires diminue. Des solutions, parfois imposées à de petites gens, et dans lesquelles le droit ne trouve pas toujours son compte, interviennent, faute de recourir à une justice lointaine et coûteuse. »

De argumenten waren dus de volgende:

Primo. Het is voor de kracht en de geestelijke gezondheid van een natie onwenselijk het geestelijke leven steeds meer te concentreren in enkele groote steden.

Secundo. De niet direct zichtbare kosten voor de schatkist zijn zeer toegenomen.

Tertio. De door partijen te dragen proceskosten zijn te zeer vermeerderd.

Quarto. Het rechtsgevoel wordt verzwakt wanneer het recht naar het gevoelen der bevolking slechts vanuit een wazige verte aan een landstreek wordt toebedeeld.

De wet van 1929 hield in haar oorspronkelijke vorm in schijn vast aan het tribunal départementaal, doch schreef de oprichting van sections voor in bijna alle plaatsen, waar vroeger een tribunal d'arrondissement geweest was. De wijziging van 1930 gaf aan deze colleges ook weder den naam van tribunal terug. Toch is het onjuist te meenen, dat zij allen in hun ouden vorm hersteld werden. De wet van 1929, die de arrondissementsrechtbanken nog zag als secties van de departementale rechtbank, maakte een onderscheid tusschen volledige en onvolledige secties. In sommige arrondissementen zou slechts een onvolledige sectie gevestigd worden. De wijzigingswet van 1930 herstelde wel (met een kleine variatie) de oude benamingen, zoodat van secties niet meer de rede was, maar de uit het systeem der secties voortgesproten gedachte om in minder belangrijke arrondissementen slechts een zeer beperkt rechterlijk college te herstellen, hetwelk dan op een bijzondere wijze met het rechterlijk college van een grotere stad zou samenhangen, bleef behouden. De tribunaux de première instance werden daartoe in 3 klassen ingedeeld. De onvolledige sectie werd nu tribunal de troisième classe genoemd en is op een bijzondere wijze verbonden aan een tribunal de première of deuxième classe. De wet betitelt een dergelijk beperkt college verder als « tribunal rattaché », terwijl het college, waaraan het op bijzondere wijze verbonden is, « tribunal de rattachement » wordt genoemd.

Een « tribunal rattaché » heeft slechts een president en twee rechters, die alle zittingen houden. De instructie in strafzaken geschiedt door één der rechters van instructie van het tribunal de rattachement, welke rechter van instructie daartoe zoo noodig overkomt. Zoodoende wordt tevens weder een stap gedaan in de richting van specialisatie van de functie van rechter van instructie. Aan een tribunal rattaché is geen huis van bewaring verbonden. Het O. M. wordt waargenomen door een substituut van den Procureur de la République. Deze substituut heeft standplaats bij het tribunal rattaché, doch wordt bij ontstentenis vervangen door één der substituten van het tribunal de rattachement en staat onder den Procureur de la République van het tribunal de rattachement. De rechters worden bij ontstentenis vervangen door een rechter-plaatsvervanger of door een rechter van het tribunal de rattachement. Ook is de mogelijkheid geopend om één der beide rechtersplaatsen in een tribunal rattaché tijdelijk te combineren met het ambt van kantonrechter. Deze bepaling geldt echter voorloopig slechts voor een tijdvak van 5 jaar. De regeling van het griffiersambt bij een tribunal rattaché heeft voor ons geen belang, daar de bezoldiging van de griffiers in Frankrijk op geheel andere wijze wordt gevonden.

De regeling komt er dus op neer, dat het tribunal rattaché juist de bezetting heeft om te kunnen functionneeren, doch ook geen man meer. Voor al het verdere springt zoo noodig het tribunal de rattachement in. Op deze wijze zijn de door Gardey geresumeerde groote bezwaren van de vroegere regeling ondervangen en heeft men toch het weder ontstaan van een voor de schatkist te bezwarende organisatie weten te voorkomen.

Waarom zouden wij ons niet spiegelen aan het Fransche voorbeeld? Steeds naar meer rechtbanken opheffen is eenvoudiger, doch Frankrijk wijst ons een anderen weg. Natuurlijk kan deze weg alleen gevolgd worden met gelijktijdige instelling van een leeftijdsgrens, al kan deze evengevoel 70 als 65 zijn. Doch het systeem is er op gebaseerd, dat de ter plaatse blijvende president en twee rechters dan ook werkelijk valide krachten zijn en geregeld in functie. Een bijzondere regeling zal zelfs getroffen moeten worden voor het geval één hunner parlementslid is. Wanneer

men echter over drie flinke mannen zonder verdere nevenfuncties beschikt, kan men aannemen, dat een dergelijk college zich als regel zelf zal kunnen redden en slechts bij uitzondering een beroep zal moeten doen op een rechter-plaatsvervanger of een rechter van het tribunal de rattachement. Ook in de gedachte om de mogelijkheid te openen één der daartoe geschikte kantonrechters van het arrondissement althans rechter-plaatsvervanger te maken, steekt veel goeds.

De vraag blijft alleen of in sommige der aldus te reorganiseeren rechtbanken een president en twee rechters het werk wel af zullen kunnen. Mocht dit echter niet het geval zijn, dan zou ook opheffing van zoodanige rechtbank niet tot bezuiniging kunnen leiden.

Thans het resultaat, hetwelk met de in Frankrijk gevolgde methode ten onzent zou zijn te bereiken. Aannemende dat ook de rechtbank in Almelo (door de commissie van 1923 bedreigd, door de commissie Welter gespaard) aldus zou zijn te reorganiseeren, dan zouden vervallen 17 of 18 rechtersplaatsen, 7 officieren van Justitie en 7 griffiers. Immers met de griffie's kan op dezelfde wijze worden gehandeld als met de paraketten. Verder vervalt een overeenkomstig aantal huizen van bewaring. Of er ook nog op deurwaarders en klerken kan worden bezuinigd, ontsnapt aan onze beoordeeling.

Wij kunnen ten slotte aldus resumeeren: Gaat men in de richting Welter, dan vervalt men in alle nadeelen hierboven opgesomd. Gaat men in de richting van de « tribunaux rattachés », dan bereikt men een belangrijke bezuiniging en worden bovendien de in Frankrijk ondervonden nadeelen ons bespaard.

Rechterlijk leven

Voordrachtlijst van kandidaten voor twee plaatsen van ondervoorzitter vacant in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

Eerste plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Angenot, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen;

Tweede kandidaat: de heer Mechelynck, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Anthonis, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen;

Tweede kandidaat: de heer Willaert, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

Tweede plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Bartholomeeussen, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen;

Tweede kandidaat: de heer De Cock, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

Kandidaten van den Provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Bartholomeeussen, voornoemd;

Tweede kandidaat: de heer De Cock, voornoemd.

Voordrachtlijst van de kandidaten voor de vacante plaats van ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Despret, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel;

Tweede kandidaat: de heer Debeil, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Vandyck, onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel;

Tweede kandidaat: De heer Debeil, voornoemd.

Is op zijn verzoek, ontslag verleend:

Aan den heer Wanweddingen (E.-J.-M.-Th.), uit zijn ambt van pleitbezorger bij de rechtbank van eersten aanleg te Hasselt.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt;

MINISTERIE VAN JUSTITIE RECHTERLIJKE ORDE

Bij koninklijk besluit van 17 October 1932 is tot griffier bij de rechtbank van eersten aanleg te Gent benoemd, de heer Vanden Bunder (R.), beambte van die rechtbank, ter vervanging van den heer Massart, die als zoodanig aftreedt.

Bij koninklijke besluiten van 29 October 1932 zijn benoemd:

Tot bijgevoegd substituut procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen, de heer Stryckmans (J.-L.-F.-H.-M.), substituut procureur des Konings bij de rechtbank van eersten aanleg te Leuven, ter vervanging van den heer Dyckmans, die werkelijk substituut is geworden doordat de heer Verreydt tot een ander ambt is beroepen.

NOTARIAAT

Bij koninklijk besluit van 17 October 1932 is tot notaris ter standplaats Boisschot benoemd, de heer Vernimmen (O.-J.-M.-J.), kandidaat-notaris te Waesmunster, ter vervanging van den heer Horkmans, die tot een ander ambt is beroepen; De standplaats van den heer Vernimmen is naar Nijlen overgebracht.

Bij koninklijke besluiten van 27 October 1932: Is aan den heer Cappuyns (J.-M.-F.-X.), op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van notaris ter standplaats Aerschot.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt;

Is tot notaris ter standplaats Aerschot benoemd, de heer Cappuyns (F.-V.-M.-J.-F.), doctor in de rechten, kandidaat-notaris te Aerschot, ter vervanging van den heer Cappuyns (J.).

Is, op hun verzoek, ontslag verleend: Aan den heer Rodenbach (R.), uit zijn ambt van notaris ter standplaats Anderlecht.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt;

Zijn tot notaris benoemd: Ter standplaats Anderlecht, de heer Buchet (E.-P.), kandidaat-notaris te Elsene, ter vervanging van den heer Rodenbach.

Uitgever: Drukk. « Themis ».

Best.: R. Van Cauteren

Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95